

М.І. Миронова ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	262
Н.І. Полинюк ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ.....	269
С.Д. Щеглюк, О.Г. Коломісць ОСОБЛИВОСТІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА РЕГІОНУ	275
Д.В. Грищук, Т.Г. Васильців ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	281
М.П. Матвеева ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА	287

5. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОДЕЛЮВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ

В.І. Яцук, Р.І. Підстригач АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ І МЕТОДІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА...	293
В.Г. Васильців СЕКТОР ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЙОГО МІСЦЕ І РОЛЬ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	300
К.Ш. Краснояружська КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ЛОГІСТИКИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ	307
Б.Ю. Кишакевич, І.В. Климкович ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ КАТАСТРОФ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	312

6. ОСВІТЯНСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

А.М. Алілуйко, С.М. Миколук АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ФОРМИ ВЛАШТУВАННЯ СІРІТ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	319
Л.Я. Побережна ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СТУДЕНТАМ-ФАРМАЦЕВТАМ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА УСПІШНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АПТЕЧНИХ МЕРЕЖ	325

ДО ВІДОМА АВТОРІВ СТАТЕЙ..... 331

I. ЕКОЛОГІЧНА ЕКОНОМІКА І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

УДК 330.342:303.725.2

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ТРАКТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ЇХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Я.В. Кульчицький¹, Б.В. Кульчицький², М.В. Маліновська³, Н.В. Джигора⁴

Проаналізовано основні теоретико-методологічні підходи вітчизняних та зарубіжних учених до трактування економічних систем в умовах посилення їх екологізації та глобалізації з позицій інституціоналізму. Автори цієї наукової розвідки намагаються з'ясувати, які витоки і причини зумовили еволюцію підходів до розуміння змісту економічних систем та на які саме інституційні засади спираються дослідники у своїх висновках. Критично оцінюючи погляди вітчизняних та зарубіжних учених, обґрунтовано власний концептуальний підхід до трактування економічних систем в умовах їх екологізації, глобалізації та становлення інформаційного суспільства.

Ключові слова: сучасні економічні системи, методологія, інституційний підхід, екологізація, глобалізація, інформаційне суспільство, суспільство знань, постіндустріальна парадигма.

Вступ. Обґрунтування інституційних засад трактування і порівняльного аналізу сучасних економічних систем в умовах посилення їх екологізації, глобалізації та становлення інформаційного суспільства передбачає вивчення існуючих як у зарубіжній, так і українській економічній науці підходів до розуміння закономірностей їх еволюції, з'ясування структурних елементів та перспектив розвитку. При цьому теорія порівняльних економічних систем має справу з надзвичайно динамічним та мінливим об'єктом дослідження, оскільки невпинний розвиток людської діяльності та її модифікація, інтелектуалізація на порозі ХХІ ст. призвели до стрімких економічних та інших змін і, відповідно, породжують нині співіснування різних типів економічних систем, які усі без винятку перебувають у стані постійної трансформації. Така палітра існуючих навіть в умовах тієї самої епохи економічних систем об'єктивно спричинила появу значної кількості відмінних між собою теоретико-методологічних підходів до трактування змісту економічної системи як категорії сучасної політичної економії [2-4].

Мета роботи – спроба об'єктивно висвітлити погляди українських та зарубіжних учених до тлумачення змісту економічних систем в умовах посилення їх екологізації та глобалізації з позицій інституційної теорії, яку вважаємо визначальною і сьогодні для розуміння цивілізаційних соціально-економічних змін та сучасного парадигмального дискурсу. Відповідно на такій теоретико-методологічній основі зробимо спробу обґрунтувати власний концептуальний підхід

¹ проф. Я.В. Кульчицький, д-р екон. наук – НЛТУ України, м. Львів;

² проф. Б.В. Кульчицький, д-р екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка;

³ асист. М.В. Маліновська – НЛТУ України, м. Львів;

⁴ здобувач Н.В. Джигора – Львівський НУ ім. Івана Франка

до з'ясування природи й змісту економічних систем, їх трактування в умовах значного посилення екологізації, глобалізації та становлення інформаційного, "знаннєвого" суспільства.

Методи дослідження – діалектичний, історичний, логічний, системний, порівняльного аналізу, сценарного аналізу, міждисциплінарний, синергетичний та ін.

Ступінь розроблення проблеми та огляд літератури. Варто наголосити, що незважаючи на значну актуальність проблеми дослідження природи і трактування сучасних економічних систем в умовах значного посилення їх екологізації, глобалізації, епохального переходу людства до інформаційного (постіндустріального за історичною суттю) суспільства, у науковців різних країн є своє бачення цієї проблеми [1-12]. Тому намагатимемось проаналізувати основні підходи до її вирішення у вітчизняній та зарубіжній науці, а також обґрунтувати власну наукову концепцію.

Сучасна економічна теорія (політична економія), намагаючись проникнути у природу економічних систем, висуває чимало підходів до їх трактування, яких об'єднує насамперед те, що економічне життя суспільства, його економічна діяльність усвідомлюються власне як "система", навіть "складна система", з усіма логічними висновками, які випливають із системної методології. Як слушно зазначають у цьому контексті відомі київські дослідники П. Леоненко і О. Черепніна, у сучасній економічній літературі категорію "економічна система" найчастіше трактують так: 1) сукупність відносин між людьми, що складаються з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання економічних благ; 2) сукупність людей, об'єднаних спільними економічними інтересами; 3) історично визначений спосіб виробництва; 4) особливим чином упорядкована система зв'язків між виробниками та споживачами матеріальних та нематеріальних благ; 5) сукупність усіх економічних процесів, що функціонують у суспільстві на основі притаманних йому відносин власності та організаційно-правових норм тощо [4, с. 69].

Як бачимо, згадані економісти вказують на різноманітні, а іноді й кардинально протилежні теоретичні підходи до тлумачення змісту економічних систем. Спільним, на думку П. Леоненка і О. Черепніної, у трактуванні економічної системи є визнання загальної причини існування економічної системи – універсального закону відносної обмеженості (рідкісності) ресурсів, в основі дії якого є дві обставини: постійне якісне і кількісне зростання людських потреб та обмеженість матеріальних благ і послуг, потрібних для їх задоволення. Спільним є також усвідомлення того, що для вирішення цих проблем суспільство може використовувати множинність інституційних структур і координаційних механізмів. Проте, переконані вітчизняні дослідники, змістовне наповнення категорії "економічна система", конкретний набір її елементів, взаємодія та взаємовідношення між ними є різними, що й призводить до різних трактувань економічної системи [4, с. 69-70].

На основі аналізу теоретичних підходів інституціоналістів, П. Леоненко і О. Черепніна доходять висновку, що економічна система – це не просто сукупність інституцій, визначених певним чином, а відповідно структурована та субординована за певними рівнями сукупність соціально-економічних інститутів, що мають різну "вагу" і відіграють кожен свою роль [4, с. 73].

На наш погляд, трактування економічних систем з позицій інституціоналізму у контексті постіндустріалізму набуває поширення й у зарубіжній економічній теорії. Так, на думку сучасного американського дослідника С. Роузфілда, "економічні системи – це сукупності саморегульованих та регульованих культурою видів діяльності, спрямованих на досягнення корисності, що їх здійснюють шляхом добровільного обміну, взаємних чи односторонніх обов'язків або доручень за умов обмеженості ресурсів" [7, с. 6]. Окрім цього, вважає учений, важливу роль у функціонуванні економічних систем відіграють етичні норми, політика та культура суспільства. Ідеологія також може впливати на характеристики економічних систем, але, на переконання цього автора, "...зазвичай вона є другорядним чинником" [7, с. 6].

Водночас, на нашу думку, наведене трактування економічної системи має певні критичні зауваження. По-перше, дискусійним вважаємо зведення змісту економічної системи до "видів діяльності". По-друге, погоджуючись з автором у тому, що діяльність регулюється культурою, не зовсім зрозуміло, що мається на увазі під саморегульованими видами діяльності і чи у принципі може існувати діяльність, яка прямо чи опосередковано не визначається культурою. Потретье, розглянувши трактування економічної системи не окреслюємо її просторових меж. По-четверте, впадає у вічі суперечність в аналізованому підході, коли, з одного боку, слушно стверджується, що важливу роль у функціонуванні економічних систем відіграють етичні норми, політика та культура суспільства і водночас, з іншого боку, наголошується, що ідеологія є другорядним чинником щодо економічних систем.

Український дослідник з діаспори І. Полулях вважає, що "економічна система – це науковим методом створена модель, або віддзеркалення економічної чи економіко-політичної дійсності" [6, с. 42]. Розмірковуючи над динамікою економічних систем як розкриттям їхньої суті, учений звертає увагу на наявність своєрідного парадоксу: "Аналізуючи розвиток економічних систем, констатуємо певний парадокс. Духовні зміни людини призвели до розвитку індивідуалізму, що спонукав активність певних економічних сил. Одночасно виникає абсолютистична національна держава, яка силою своєї авторитарної позиції в різний спосіб впливає на поведінку індивіда. Державна влада створює економічні організації і встановлює межі, в яких повинен діяти індивід. Отже, виникає керована державою економіка за економічно-політичними планами та програмами. Прикладна економічна політика виявляє, з одного боку, безліч державних ініціатив, а з іншого, створює комплекс ініціатив та сприяє, які започатковують або підтримують індивідуальну економічну діяльність. У такий спосіб виникла дуалістична система, в якій тісно взаємопов'язані суспільне та індивідуальне господарство" [6, с. 43-44].

Як бачимо, запропоноване трактування економічної системи має два рівні – теоретичний і практичний, неначе складається із двох частин, де друга частина відзначається місткістю і має чітку практичну спрямованість з ймовірним подальшим аналізом політико-економічної дійсності. Єдине, чого, на жаль, чітко не уточнює згаданий автор: чи "економіко-політична дійсність" і є практичним втіленням "створеної моделі", чи ця дійсність насправді є значно "ширшою", більш розмаїтою або "вужчою", але у всякому разі іншою, ніж модель.

Сучасний польський дослідник Т. Ковалік пропонує трактування економічної системи, виходячи із власного розуміння її складових частин. Такими складовими частинами він вважає учасників господарського життя, взаємозалежності між ними, засади, стимули, вказівки та обмеження. Учасниками господарського життя є господарські організації чи підприємства та їхні зв'язки, сімейні та одноосібні господарства. На думку вченого, "економічна система – це об'єднання, комплекс організацій, сімейних та одноосібних господарств, які здійснюють діяльність на основі певних засад, стимулів, вказівок та обмежень у сферах виробництва, розподілу, обміну і споживання благ та послуг" [11, с. 12]. При цьому автор зазначає, що середовище, у якому функціонує економіка, не є частиною системи. Водночас ознакою системи є політика визначення правових та організаційних рамок для господарської діяльності [11, с. 11-12].

На наш погляд, розглянуте визначення змісту економічної системи, запропоноване з позицій інституціоналізму, вигідно вирізняється конструктивністю. Проте дискусійним вважаємо твердження, що середовище, у якому функціонує економіка, не є частиною економічної системи.

Інший сучасний польський економіст Т. Качмарек, аналізуючи різні підходи до трактування змісту економічних систем, зазначає, що "економічна система певної країни є частиною цілісної інституційної системи країни. Поняття економічної системи охоплює реально існуючі види господарювання, які організовані на основі визначених критеріїв. Водночас господарка є тільки частиною цілої системи і тому потрібно простежити зв'язки економіки з іншими системами, зокрема, з політичною, суспільною та культурною системами певної країни" [10, с. 19].

Як бачимо, згаданий автор чітко поділяє інституційний підхід і правильно наголошує на необхідності аналізу взаємозв'язків власне економіки з іншими системами суспільства. Проте, на нашу думку, не зовсім зрозуміло, чому "суспільна" система стоїть у переліку між "політичною" і "культурною". Окрім цього, зовсім не згадуються у цьому контексті такі важливі складові компоненти суспільства, як правова та екологічна системи, роль і вага яких зростає у сучасних умовах посилення глобалізації.

Ще один сучасний польський дослідник Б. Вінярський вважає, що економічна система є "...набором загальнообов'язкових правових норм і концептуальних засад, що регулюють поступ всіх учасників господарського процесу" [12, с. 28]. Економічна система визначає: 1) які блага потрібно виробляти і у яких кількостях; 2) яким чином виробництво продуктів має координуватися у контексті задоволення різних суспільних потреб; 3) яким чином повинен відбуватися поділ сукупного суспільного продукту між громадянами суспільства [12, с. 28].

На наш погляд, учений слушно наголошує на важливості інституційно-правового забезпечення господарського процесу в країні. Проте, на жаль, він не розвиває цю конструктивну ідею, а стереотипно повторює триаду фундаментальних економічних проблем в інтерпретації американських економістів. "Залаштунками" залишаються важливі проблеми власності, довілля, взаємодії економічної системи з іншими суспільними системами і т. ін.

Висновки. Проведений аналіз теоретико-методологічних підходів сучасних зарубіжних і вітчизняних учених до визначення категорії "економічна система" засвідчив складність, суперечливість і тривалість цього процесу й сьогодні, на зламі тисячоліть [2, 3]. Власне зважаючи на відсутність одностайності у тлумаченні терміна "економічна система", вважали за потрібне обґрунтувати свій концептуальний підхід до розуміння природи й змісту економічних систем в умовах значного посилення їх екологізації, глобалізації та становлення інформаційного, "знанневого" суспільства і, відповідно, запропонувати трактування економічної системи як наукової категорії сучасної економічної теорії (політичної економії).

На наше переконання, конструктивним на порозі третього тисячоліття є інституційний підхід, побудований на необхідності врахування панівних суспільних цінностей, неформальних та відповідних формальних інституцій (за Д. Нортм [5]), вагомості екологічних обставин, зростаючої нової ролі держави у формуванні та функціонуванні економічної системи у нинішніх умовах посилення екологізації систем та глобалізації. При цьому, на нашу думку, сучасне дослідження економічних систем має являти собою комплексний аналіз економічної системи у широкому сенсі, виходячи з нерозривної, органічної єдності панівних цінностей, відповідних інституцій, політико-правової системи координат, природного довілля та власне економічного механізму. Іншими словами, сучасна методологія дослідження економічних систем та їх порівняльного аналізу передбачає всебічний, глибокий аналіз постійної взаємодії на різних рівнях та у різних площинах економічної, соціальної, екологічної, політичної, правової, культурної, етнічної та ін. сфер життєдіяльності суспільства у системній єдності, з чітким усвідомленням особливої, все зростаючої ролі людини-творчої ("homo creator") як головного чинника суспільно-економічного прогресу і трансформації економічних систем у контексті їх екологічного вектора та викликів глобалізації XXI ст.

Водночас, на наш погляд, у нинішніх умовах посилення екологізації та глобалізації економічних систем об'єктивно зростає роль політичних рішень та держави у забезпеченні функціонування економічної системи та її стійкого розвитку. Свого часу Ф. Бродель писав, що "теорія автономної економіки в умовах розвинутого капіталізму виявляється простим шкільним припущенням" і, відповідно, досліджуючи історію економіки, "...не можна безкарно віддавати перевагу серії так званих економічних фактів" [1, с. 8-9, 485]. З цього приводу Й. Шумпетер наголошував, що "економічна історія не може бути суто економічною" [8, с. 64].

У цьому ж контексті відомий економіст – Нобелівський лауреат Д. Норт слушно – наголошує: "Намагаючись зрозуміти функціонування економіки, натрапляємо на тісний зв'язок між державним ладом та економічною системою, а тому мусимо розвивати правильну політичну економію... Сучасна макроекономічна теорія ніколи не розв'яже своїх проблем, якщо її користувачі не визнають, що політичні рішення кардинально впливають на функціонування економіки. Хоча на даний момент ми почали це визнавати, потрібне набагато тісніше поєднання політики з економікою" [5, с. 143]. Заслуговує на увагу точка зору ві-

домого американського політолога Ф. Фукуями, що головна мета глобальної політики не буде зводитися до обмеження державності, а навпаки до її розбудови: "Для конкретних суспільств і для глобальної спільноти відмирання держави не є прелюдією до утопії, а хіба до катастрофи" [9, с. 137].

Отже, на наше переконання, в умовах значного посилення екологізації економічних систем, глобалізації та становлення у планетарному масштабі інформаційного, "знаннєвого" суспільства можна запропонувати таке трактування сучасних економічних систем: економічна система – це складне біо-соціо-економічне утворення, яке присутнє у всіх галузях діяльності суспільства і, поєднуючи чинники виробництва за безпосередньої участі наявних неформальних і формальних інституцій у певних екологічних та глобальних обставинах, забезпечує виробництво матеріальних і духовних благ, надання послуг, екологічну рівновагу та стійкий розвиток суспільства в умовах ощадливого використання відносно обмежених традиційних ресурсів та необмеженості інформації і знання [2, 3].

Економічна система сприяє задоволенню зростаючих потреб та гармонізації економічних інтересів громадян, забезпеченню їхніх прав і свобод, принципу соціальної справедливості, зміцненню держави у контексті посилення глобалізаційних процесів. Дуже важливим сьогодні і для теорії, і для суспільно-економічної практики є глибоке усвідомлення того, що сучасна економічна система повинна бути однозначно спрямована на формування інформаційного (постіндустріального) суспільства та суспільства, заснованого на знаннях. Проте врешті-решт, і хочемо на цьому особливо наголосити, взаємодія економічної та екологічної систем повинна у кінцевому підсумку привести до становлення екологічно збалансованої, "зеленої" економіки як передумови стійкого і по суті безмежного розвитку інформаційного, "знаннєвого" суспільства, усієї людської цивілізації.

Література

1. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. : пер. з фр. Г. Філіпчук / Фернан Бродель. – У 3-х т. – К. : Вид-во "Основи". – 1998. – Т. 3: Час світу. – 631 с.
2. Кульчицький Б.В. Філософія економічних систем (розвиток методології їх порівняльного аналізу в умовах екологізації, інтелектуалізації та глобалізації) : монографія / Б.В. Кульчицький, Я.В. Кульчицький. – Львів : Вид-во "Ліга-Прес", 2015. – 710 с.
3. Кульчицький Я.В. Сучасні економічні системи в умовах екологізації та глобалізації (теоретико-методологічні засади порівняння) : монографія / Я.В. Кульчицький. – Львів : Вид-во "Ліга-Прес", 2011. – 687 с.
4. Леоненко П.М. Сучасні економічні системи : навч. посіб. / П.М. Леоненко, О.І. Черепніна. – К. : Вид-во "Знання", 2006. – 429 с. – (Вища освіта XXI століття).
5. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки : пер. з англ. І. Дзюб / Дуглас Норт. – К. : Вид-во "Основи", 2000. – 198 с.
6. Полулях І. Економічна політика в рамках соціального ринкового ладу Німеччини / І. Полулях. – Київ-Львів-Мюнхен : Вид-во ВМС, 2003. – 160 с.
7. Роузфілд С. Порівнюємо економічні системи : пер. з англ. В. Вишеньська / Стівен Роузфілд. – К. : Вид-во "К.І.С.", 2005. – Харків, 370 с.
8. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: (Исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) : пер. с англ. / Йозеф Шумпетер. – М. : Изд-во "Прогресс", 1982. – 455 с.
9. Fukuyama F. Budowanie państwa: Władza i ład międzynarodowy w XXI wieku / Francis Fukuyama. – Poznań : Wydawnictwo Dom wydawniczy Rebis, 2005. – 156 s.

10. Kaczmarek T. ładu ekonomiczny w demokratycznym państwie / Tadeusz Teofil Kaczmarek. – Warszawa : Wydawnictwo Difin, 2007. – 200 s.
11. Kowalik T. Współczesne systemy ekonomiczne: Powstawanie, ewolucja, kryzys / Tadeusz Kowalik. – Warszawa : Wydawnictwo WSPiZ im. L. Koźmińskiego, 2000. – 355 s.
12. Polityka gospodarcza / red. B. Winiarski. – Warszawa : Wydawnictwo PWN, 2006. – 584 s.

Надійшла до редакції 31.05.2016 р.

Кульчицкий Я.В., Кульчицкий Б.В., Малиновская М.В., Джигора Н.В. **Институциональные основы трактовки экономических систем в условиях усиления их экологизации и глобализации**

Проанализированы основные теоретико-методологические подходы отечественных и зарубежных ученых к трактовке экономических систем в условиях усиления экологизации и глобализации с позиций институционализма. Авторы этой научной разведки пытаются выяснить, какие истоки и причины обусловили эволюцию подходов к пониманию содержания экономических систем и на какие именно теоретические основы опираются исследователи в своих выводах. Критически оценивая взгляды отечественных и зарубежных ученых, обоснован собственный концептуальный подход к трактовке экономических систем в условиях их экологизации, глобализации и становления информационного общества.

Ключевые слова: современные экономические системы, методология, институциональный подход, экологизация, глобализация, информационное общество, общество знаний, постиндустриальная парадигма.

Kul'chyts'kyj Ya.V., Kul'chyts'kyj B.V., Malinovs'ka M.V., Dgygora N.V. **Institutional Bases of Interpretation of the Economic Systems in the Conditions of Strengthening of their Environmentally Sustainable Development and Globalization**

Some basic theory-methodological approaches of home and foreign scientists to interpretation of the economic systems in the conditions of environmentally sustainable development and strengthening of globalization in the context of institutional approach and modern paradigm discourse are analysed. The authors of this scientific secret service try to learn what sources and reasons stipulated evolution of approaches to understanding of maintenance of the economic systems and what exactly theoretical bases researchers lean on their conclusions. Critically estimating looks of home and foreign scientists, authors substantiate own conceptual approach to interpretation of the economic systems in the conditions of becoming informative, society of knowledges.

Keywords: modern economic systems, methodology, institutional approach, environmentally sustainable development, globalization, informative society, society of knowledges, post-industrial paradigm.

УДК 504:33

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСКОРДОННОЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

І.А. Дубовіч¹

Проаналізовано сучасні еколого-економічні проблеми транскордонного співробітництва України та сусідніх держав ЄС. Обґрунтовано потребу розроблення теоретико-методологічної основи, спрямованої на забезпечення практичної реалізації екологізації

¹ доц. І.А. Дубовіч, канд. геогр. наук – НЛТУ України, м. Львів.